

ÎNCHEIERE

16 august 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Mariana Pitic
Luiza Gafton

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Elena împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Natalia cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă

La 22 iunie 2016, Ocul Galina, Moraru Stanislav (succesorul în drepturi al Allei Moraru), Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Natalia au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Natalia cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanții au invocat că anterior au activat în cadrul Editurii de Stat „Cartea Moldovei”, deținând următoarele funcții: Hristea Natalia – redactor coordonator, Ocul Galina și Șeptelici Antonina – operator calculator, Moraru Alla – tehnolog, Colot Nadejda – șef de depozit și Alexandrov Svetlana – contabil. Dat fiind faptul că angajatorul nu-și onora obligația de achitare a salariului, înregistrând restanțe considerabile, la 03 august 2011 s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva

ÎS „Cartea Moldovei” privind încasarea salariului și repararea prejudiciului moral. Astfel, prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012 acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat din contul ÎS „Cartea Moldovei” în beneficiul reclamantilor următoarele sume cu titlu de restanță la salariu: Hristea Natalia – 24 631,7 lei, Colot Nadejda – 37 050,93 lei, Moraru Alla – 33 316,72 lei, Ocul Galina – 30 118,72 lei, Alexandrov Svetlana – 31 466,97 lei și Șeptelici Antonina – 22 024,83 lei.

Indică Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Natalia că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2013, a fost menținută hotărârea instanței de fond în partea încasării restanțelor la salariu menționate supra, iar prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 18 decembrie 2013, recursurile declarate împotriva deciziei instanței de apel au fost considerate inadmisibile.

Declară reclamantii că după devenirea definitivă și irevocabilă a hotărârii primei instanțe, debitorul ÎS „Cartea Moldovei” nu a stins datoria la restanțele salariale și respectiv, s-au adresat fiecare în parte cu cerere către executorul judecătoresc Guțu Natalia cu solicitarea intentării procedurilor de executare. În consecință, au fost intentate următoarele proceduri de executare: nr. 013-139/14 din 28 martie 2014 privind încasarea sumei din contul ÎS „Cartea Moldovei” în beneficiul Nataliei Hristea; nr. 013-138/14 din 28 martie 2014 – Colot Nadejda; nr. 013-140/14 din 28 martie 2014 – Moraru Alla; nr. 013-141/14 din 28 martie 2014 – Ocul Galina; nr. 013-138/14 din 28 martie 2014 – Alexandrov Svetlana și nr. 013-147/14 din 11 iulie 2014 – Șeptelici Antonina.

Susțin Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Natalia că în cadrul procedurii de executare, executorul judecătoresc a întreprins acțiuni în vederea executării hotărârii judecătorești, stabilind că conturile bancare ale debitorului sunt blocate, fiind aplicate 11 sechestre de către alte organe de resort, ultimul nu dispune de careva bunuri imobile, iar directorul întreprinderii a comunicat în mod verbal că editura nu activează. În atare circumstanțe, s-au adresat cu cerere către Ministerul Finanțelor, prin care au solicitat achitarea datoriei de către Guvern din fondul de rezervă. Prin răspunsul nr. 19-07/1315 din 16 septembrie 2014, Ministerul Finanțelor a refuzat în satisfacerea cererii, invocând motive formale.

Afirmă reclamantii că la 14 august 2015 s-au adresat către Ministerul Justiției cu solicitarea de a soluționa pozitiv litigiul și a executa hotărârea instanței de judecată. La rândul său, Ministerul Justiției a recunoscut încălcarea dreptului la executare al reclamantilor și a dat indicații executorului judecătoresc să întreprindă toate măsurile prevăzute de lege în vederea executării hotărârii judecătorești. Prin urmare, de către executorul judecătoresc a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în privința administratorului ÎS „Cartea Moldovei”, Oanța Gheorghe, în temeiul art. 318 Cod contravențional, însă prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 06 aprilie 2016, procesul contravențional a fost încetat din motivul neprezentării agentului constatator legal citat – executorul judecătoresc Guțu Natalia.

Consideră Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Natalia că le sunt grav afectate drepturile, în condițiile în care nu au primit salariu încă din anul 2010, dreptul la salariu fiind un drept fundamental menit să asigure necesitățile de existență ale persoanei, iar lipsirea de acest drept le cauzează prejudicii morale considerabile. La fel, afirmă reclamantii că au întreprins toate acțiunile posibile în vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, precum și au recurs

la încasarea forțată a datoriei care până-n prezent nu este executată din culpa debitorului, întreprindere de stat a cărui fondator este autoritatea publică în persoana Ministerului Culturii. Totodată, reclamantele sunt de o vârstă înaintată, nu activează în câmpul muncii fiind pensionare, iar o parte din ele sunt grav bolnave. Prin urmare, în urma neexecutării hotărârii în termen rezonabil le-a fost cauzat prejudiciu material compus din suma restanțelor la salariu și dobânda de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 15 iunie 2016, precum și prejudiciu moral estimat în sumă de 36 000 lei pentru fiecare (echivalentul a 1800 euro).

Solicită reclamantii constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material după cum urmează: Hristea Natalia – 24 631,7 lei și dobânda de întârziere - 16 876 lei; Colot Nadejda – 37 050,93 lei și dobânda de întârziere – 25 386 lei; Moraru Stanislav, succesorul în drepturi al Allei Moraru, decedată la 04 aprilie 2016, 33 316,72 lei și dobânda de întârziere – 22 827 lei; Ocul Galina – 30 118,72 lei și dobânda de întârziere – 20 636 lei; Alexandrov Svetlana – 31 466, 97 lei și dobânda de întârziere – 21 560 lei și Șeptelici Antonina – 22 024,83 lei și dobânda de întârziere - 15 090 lei. Totodată, solicită repararea prejudiciului moral în sumă de 36 000 lei pentru fiecare reclamant, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 noiembrie 2016, acțiunea a fost admisă parțial și s-a constatat încălcarea dreptului reclamantilor Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Natalia la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău nr. 2-662/12 din 24 aprilie 2012. S-a încasat din bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Galinei Ocul, Nadejdei Colot, Svetlanei Alexandrov, Antoninei Șeptelici, Nataliei Hristea și Stanislav Moraru suma de 10 000 lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciu moral. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

În legătură cu decesul la 16 ianuarie 2017, Hristea Natalia a fost succedată în drepturi de către Hristea Elena.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017, au fost respinse apelurile declarate de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena și Ministerul Justiției, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 noiembrie 2016.

Instanțele ierarhic inferioare au constatat că termenul de aproximativ 3 ani, perioadă în care autoritatea publică nu a executat hotărârea judecătorească, nu este unul rezonabil și având în vedere miza pentru reclamantii, neexecutarea în termen îndelungat nu are nici o justificare. Astfel, prin omisiunea timp de mai mulți ani de a lua măsurile necesare pentru executarea hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012, statul este în prezența încălcării art. 6 paragraful 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Instanțele de judecată au considerat că reclamantii au suferit un anumit grad de stres și frustrare în rezultatul încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a documentului executoriu și suma de 10 000 lei pentru fiecare este în măsură să le compenseze prejudiciul moral suportat.

Totodată, instanțele de judecată au conchis asupra netemeinicii solicitării reparării prejudiciului material, inclusiv dobânda de întârziere pentru neexecutarea hotărârii judecătorești.

La 18 aprilie 2017, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017 și hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 noiembrie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului, Ministerul Justiției a invocat interpretarea în mod eronat a legii de către instanțele ierarhic inferioare, care neîntemeiat au dispus repararea prejudiciului moral, în speță neexistând nici un temei concludent de a constata încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Indică recurentul că neexecutarea hotărârii judecătorești nu poate fi imputată executorului judecătoresc, deoarece s-a stabilit că debitorul ÎS „Cartea Moldovei” nu dispune de careva bunuri imobile, iar conturile bancare ale acestuia sunt blocate, fiind aplicate 11 sechestre de către alte organe de resort. Astfel, conduita autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești este una conformă cu legislația în vigoare și nu relevă careva indicii privind lipsa de diligență, la caz fiind întreprinse toate măsurile necesare și posibile în scopul executării documentului executoriu. Prin urmare, în speță nu a fost confirmată culpa organelor de executare în procesul de executare a hotărârii judecătorești.

Mai mult ca atât, consideră Ministerul Justiției că prevederile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, nu acordă în mod automat dreptul la repararea prejudiciului atât material, cât și moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Or, potrivit art. 5 din Legea menționată, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

La 10 mai 2017, și Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Elena, prin intermediul avocatului Barbăneagră Sergiu, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017 și hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 noiembrie 2016 în partea respingerii acțiunii, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului, reprezentantul recurenților a invocat interpretarea în mod eronat de către instanțele ierarhic inferioare a prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Declară avocatul Barbăneagră Sergiu că instanțele ierarhic inferioare corect au constatat încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, însă mărimea compensației prejudiciului moral acordată este vădit diminuată în raport cu suferințele și frustrările suportate de către recurenți și totodată, cu practica judiciară pe cazuri similare. Astfel, suma de 36 000 lei pentru fiecare recurent-reclamant este una echitabilă și corespunde suferințelor cauzate prin neexecutarea hotărârii judecătorești pentru o perioadă îndelungată de aproximativ 3 ani.

Consideră reprezentantul recurenților că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că obiectul executării constituie drepturi salariale, care se pretind a fi achitate de către o întreprindere de stat, a cărui fondator este Ministerul Culturii și respectiv, responsabil

de neexecutarea hotărârii instanței de judecată este statul Republica Moldova, care urmează să compenseze atât prejudiciul moral, cât și material.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017 redactată integral, a fost expediată în adresa părților la 14 martie 2017 potrivit scrisorii de însoțire nr. 2105 (f.d 32, volumul II).

În circumstanțele relevate, recursurile declarate de Ministerul Justiției la 18 aprilie 2017 și Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena la 10 mai 2017, se consideră a fi depuse în termenul prevăzut de lege.

La 15 mai 2017, în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursului declarat de Ministerul Justiției, iar la 16 mai 2017 a fost expediată copia recursului declarat de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Elena, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimații nu și-au valorificat dreptul respectiv și nu au depus referințe.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena și Ministerul Justiției sunt inadmisibile, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. alin. (2), (3) și (4).

Conform prevederilor art. 432 alin. alin. (2), (3) și (4) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că

aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena și Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Argumentele invocate în recursuri se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Nu poate fi reținut drept temei al admisibilității recursului declarat de către Ministerul Justiției, argumentul recurentului precum că neexecutarea hotărârii judecătorești nu poate fi imputată executorului judecătoresc Guțu Natalia, care a întreprins toate măsurile necesare și posibile în scopul executării documentului executoriu, nefiind confirmată astfel existența culpabilității autorității publice în procesul de executare a hotărârii judecătorești. Or, la caz, debitorul este o întreprindere de stat fondată și dotată de către autoritatea publică Ministerul Culturii și respectiv, statul este obligat să repare prejudiciul cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești de la bugetul de stat.

Mai mult ca atât, potrivit art. 2 alin. (3) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Nu poate fi reținut nici argumentul Ministerului Justiției precum că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral, deoarece aprecierea cuantumului prejudiciului moral se face în raport cu miza pentru reclamant, care pentru Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Elena este una primordială, reieșind din faptul că este vorba de încasare a salariului, care este o componentă a dreptului la muncă și este menit să asigure necesitățile fundamentale de existență ale persoanei.

Cât privește recursul declarat de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Elena, nu poate fi reținut drept temei al admisibilității acestuia, argumentul recurenților precum că mărirea compensației prejudiciului moral acordată de către instanțele ierarhic inferioare este disproporțională în raport cu suferințele și frustrările suportate, deoarece ținând cont de circumstanțele, complexitatea și durata procedurii de executare, suma de 10000 lei pentru fiecare reclamant este în măsură de a atenua suferințele psihice cauzate acestora, fiind una echitabilă și suficientă pentru prejudiciul moral suportat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Nu poate fi reținut nici argumentul recurenților Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina și Hristea Elena, precum că a fost respinsă neîntemeiat pretenția privind repararea prejudiciului material, și anume încasarea salariului și a dobânzii de întârziere, deoarece pe marginea acestei pretenții s-

a pronunțat deja o hotărâre judecătorească care și este în prezenta cauză obiectul neexecutării. Or, potrivit art. 243 CPC instanța judecătorească, pronunțând hotărârea de încasare a unei sume de bani, consemnează în dispozitiv și dobânda de întârziere determinată conform art. 619 din Codul civil, pe care urmează să o achite debitorul, chiar și în lipsa vinovăției, dacă nu execută hotărârea în termen de 90 de zile de la data când aceasta a devenit definitivă.

Astfel, instanța de judecată nu poate dispune încasarea sumei creanței ca urmare a constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Alte argumente invocate în recursurile declarate nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din CPC are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar nu și temeinicia în fapt a acesteia.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursurilor invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării cauzei, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat deja în modul corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena și Ministerul Justiției, ca inadmisibile.

În conformitate cu prevederile art. art. 269-270, art. 431 alin. alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440, CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursurile declarate de către Ocul Galina, Moraru Stanislav, Colot Nadejda, Alexandrov Svetlana, Șeptelici Antonina, Hristea Elena și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Mariana Pitic

Luiza Gafton